

חוברת הכנה לתוכנית מחוננים

ומצטיינים של משרד החינוך

"מפתח חשוב להצלחה הוא **ביטחון עצמי**, מפתח חשוב לביטחון עצמי הוא **הכנה**"

כיתה ב שלב א

מה הספר מכיל:

- ✓ המלצות וטיפים
- ✓ 3 תרגולי הבנת הנקרוא
- ✓ 3 תרגולי חשבון
- ✓ 3 מבחנים לדוגמא

מחוננים – הכנה ל מבחן כיתה ב' שלב א'

© כל הזכויות שמורות, אין להפיץ ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

חברת הכנה לתוכנית מחוננים ומצטיינים של משרד החינוך

© סמרי מביית היוצר בית ספר לחיים

אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר, או לקלוט ספר זה או חלקים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני לכל מטרה שהיא ללא אישור בכתב מהיוצרים. שימוש מסחרי בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט, אלא באישור מפורש של היוצר.

הערות וtagיות התקבלו בברכה כאן: contact@smarti-kids.co.il

ניתן להזמין את החברה כאן: <https://www.smarti-kids.co.il/shop/book>

מחוננים – הכנה לבחון כיתה ב' שלב א'

© כל הזכויות שמורות, אין להפיץ ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

תוכן עניינים

1	חוברת הכנה לתוכנית מחוננים ומצטיינים של משרד החינוך
6	הקדמה להורים
9	המלצות וטיפים להורים
11	פרק הבנת הנקרא
12	טיפ 1
13	הבנת הנקרא 1
20	טיפ 2
21	הבנת הנקרא 2
28	טיפ 3
29	הבנת הנקרא 3
36	פרק חישוב
37	טיפ 4
38	חישוב 1
50	טיפ 5
51	חישוב 2
62	חישוב 3
73	פרק סימולציות
74	סימולציה 1
90	סימולציה 2
106	סימולציה 3

הקדמה להורים

הורים יקרים,

תודה שבחרתם בנו ללוות את ילדיכם במסע ההכנה לקראת מבחני הקבלה לתוכנית המוחוננים והמצטיינים של משרד החינוך.

מדובר בצעד חשוב ומרגש, שמטרתו לאפשר לילדים למצות את יכולותיהם ולהגיע הצעיר רחוק שאפשר – בדרך חוויתית, מתוגרת ומתואמת לגילם.

מבחני הקבלה נועדו לאתר ילדים בעלי יכולות קוגניטיביות גבוהות ולהשיקם בהם תוספת תקציב ממשמעותית – אותם ילדים שמדינת ישראל מבקשת לזהות ולטפח במסגרת תוכניות ייעודיות, היכולות העשרה, העמeka ותמייה מיוחדת.

בכל שנה נבחרים כ-5%-7% מהתלמידים (מוחוננים וממצטיינים), על סמך מבחנים פסיכוטכניים, אשר נבננים במטרה לזהות CISLIERS שונים כמו חשיבה לוגית, יצירתיות, תפיסה מרחבית ועוד.

אנחנו כאן כדי להפוך את תהליך ההכנה להזדמנויות חיובית למידה, סקרנות והעצמה.

בושאי הבדיקה

מבחני המין לתוכניות המוחוננים כוללים מגוון רחב של נושאים פסיכוטכניים, שמחולקים לשלוש קטגוריות עיקריות:

שפה והיגיון	חשבון	חשיבה צורנית
1. אוצר מילים. 2. הסקת מסקנות. 3. אינטיליגנציה רגשית. 4. אנלזיות מילוליות. 5. השלמת משפטים. 6. קשרים בין מילים. 7. הבנת הנקרא. 8. ידע כללי. 9. עוד.	1. פעולות חיבור, חיסור, בפל וחילוק. 2. נעלמים. 3. מטריצות. 4. ראייה מרחבית. 5. דמיון. 6. שברים. 7. סדרות מספרים. 8. עוד.	1. אנלזיות. 2. סדרות. 3. מטריצות. 4. ראייה מרחבית. 5. גיאומטריה (מושגים). 6. קשורות בין מילים. 7. סדרות מילוליות. 8. אנטילוגיות. 9. דמיון.

ראו לציין כי למחרות ריבוי הנושאים האפשריים לבחינות יכולות קוגניטיביות, בפועל מבחני הקבלה מתמקדים רק בחלק מהם. משרד החינוך נהוג לשלב נושאים שהופיעו בשנים קודמות, ועתים מוסיף הפתעות – שאלות מסווג חדש או מבנה מעט שונה.¹

רק במקרים חריגים (בגון תקופת קורונה או מלחמה), מפורסם מיקוד לקראת המבחנים. בשגרה, אין מידע מוקדים רשמי, ולכן אנו בוחרים להתמקד בהכנה מקיפה, מתווך ניסיון והיבורות מעמיקה עם מבנה המבחנים לאורך השנים.

¹ בנוסף, יתכנו שאלות פילוט בבחן עצמו אשר לא ישפיעו על הציון בפועל לטובת קבלת החלטות בעתיד.

יש עוד המון מידע שיבול לעניין אתכם הורים — אבל כדי לשמור על מיקוד ויעילות, נתחילה באלה אחת ש חוזרת על עצמה פעמים רבות:

האם ההכנה לבחן משפרת את הסיכוי להתקבל לתוכניות?

לא פעם ולא פעמיים שמענו את המשפט "ילד מחונן לא צריך להתכנס לקראת המבחן" ובמוקם לענות על כך. נספק לכם את התייחסות הרשמית של משרד החינוך.

משרד החינוך **אינו מעודד** הכנה ייעודית ל מבחני האיתור למחוננים, ונציגים באגף המחוננים אף טוענים כי אין בכך צורך. עם זאת, טענה זו לא נבדקה על ידי המשרד ולא נתמכת בנתונים מחקרים מטעמו.

לעומת זאת, בדו"ח מחקר של הכנסת משנת 2017² שנערך לביקשת חברת הכנסת יפעת שאשה ביטון, עלו בין היתר הנקודות הבאות:

- ❖ "קורס הכנה גורמים לאו-שוויון בין ילדים שיכולים לקבל הכנה (מן פניהם שלהוריהם יכולת כלכלית) ובין ילדים שאינם יכולים לקבל הכנה זאת"
- ❖ "קורס הכנה מחייבים את המורה – איתור תלמידים שיש בהם יכולת המוגדרת מחוננות באופן טבעי. קורסי הכנה גורמים לעיוות בתוצאות מבחני האיתור: חלק מהילדים שמתכולים לתוכניות עקב הכנה, יתכן שלא הם מתכולים בכלליה..."
- ❖ "ההשתתפות בקורסים מסווג זה נפוצה יותר בעיריות מרכזיות וגדלות (כגון הוד השרון ותל אביב) מאשר ביישובי פריפריה"

כולם **הדו"ח המחקרי** של מכון המחקר סותר את טענות משרד החינוך.³

בארגון שעוסק בהכנה ל מבחנים (ואכן לא אובייקטיבי 😊) אנחנו מאמינים שבכל תרחיש חדש בחיים מומלצת הכנה – בין אם זו הליכה ראשונה לבית הספר בלבד, ובין אם זה מבחן קבלה מأتגר – כדי לבוא מוכנים.

המוטו שלנו פשוטו:

"**מפתח חשוב להצלחה הוא ביטחון עצמי, מפתח חשוב לביטחון עצמי הוא הכנה**"

ולכן בחלק מההכנה אנחנו משתמשים לספק ליד תחושת מסוגלות ויכולת.

² מרכז המחקר והמידע של הכנסת, "איתור תלמידים מחוננים במערכת החינוך", עמודים 32-33

³ סביר כי אוטם נציגים במשרד החינוך טוענים כי אין צורך להתכנס לבחן כדי "לפטור" את עצם מן הצורך להתמודד באפליה מובנית בין הילדים שמתכוונים לבין אלה מתוכננים.

אנחנו לא מאמינים שההכנה משנה את מנת המשך של הילד⁴ – אבל היא כן יכולה לעזור לו **לבטא אותה בצורה מיטבית** בזמן אמת. לכן אנו מתמקדים בשני היבטים מרכזיים:

• היכרות מוקדמת עם תנאי המבחן:

הכניסו את עצמכם לנעלי הילדים, מבחן הקבלה שונה מה מבחנים שהם מכירים, בין היתר ב:

- מבנה המבחן: מבחן עם אפשרויות בחירה לפתרון, סימון תשובה ב-X על דף המבחן, דפי טיווח בבחן עצמו ועוד.
 - סביבה אחרת: מבחנים שלא מבוצעים בכיתה (שלב ב'), להתכוון לשאלות שלא תלויות במידע, בוחנים חיצוניים ולא המורים בבית הספר.
 - מבחן מתגרא: לחץ וניהול זמינים, תיעודף שאלות, שאלות כמעט בלתי פתרות, דילוג על שאלות, אלימינציה של תשובה.
 - אתגרים נוספים: ציפיות קבלה לתוכנית הילד והסבירה.
- כל אלה עשויים ליצור הבלבול או תסכול – והיכרות מוקדמת מצמצמת את הסיכוי להחמצות מיותרות.

• התמודדות עם תנאי המבחן המתגרא:

באשר ילד נתקל בסוג שאלה חדש לראשונה תחת לחץ – ייתכןшибזב זמן יקר רק על להבין מה בכלל רצאים ממנו. חשיפה מוקדמת לשאלות לא מוכנות יוצרת "חיסון קוגניטיבי": הילד מפתח גמישות מחשבתיות, מסוגלות וביטחון להתמודד גם עם אתגר לא מוכר וחידש גם עם כשלונות.

במה מילים علينا

מאחורי סמארטוי עומד חזון רחב ועמוק יותר מהכנה לבחן בלבד. אנחנו רואים בעצמנו חלק ממחלק גדול יותר: הקמה של "בית ספר לחיים" מיזם שמטרתו להעניק לילדים כלים אמיתיים ופרקטיים להצלחה בחיים.

החזון שלנו כולל הכשרה והעצמה של ילדים במגוון תחומיים: לימודים, כלכליים, בריאותיים, חברתיים ורגשיים. כפי שאנו רואים זאת, מערכת החינוך כיום אינה מעניקה לילדים את ההכנה הנדרשת לחיים הבוגרים, ופה בדיק אנקנו שואפים להשלים את החסר.

תוכנית המחוונים והמצטיינים של משרד החינוך היא צעד חשוב בכךון הנכון – אבל לדעתנו, היא לא צריכה להיות מנת חלקם של מעתים בלבד. אנחנו מאמינים שככל ילד וילדה בישראל ראויים להזדמנויות לפתח את יכולותיהם, ולהתכוון לעולם המורכב, המשתנה והמרתק של המאה ה-21, בהצלחה,

צוות בית ספר לחיים

⁴ בטוויח הארוך ישנים טענות כי ניתן לשפר אך בטוויח קצר לא סביר.

מחוונים – הכנה לבחן כיתה ב' שלב א'

© כל הזכויות שמורות, אין להפיצו ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

המלצות וטיפים להורים

אין ספק שמדובר באחת מהתנונות המשמעותיות והמקדמות ביותר שיכולה להשפיע על ביוון חייו של ילד – נקודת מבחן שעשויה לפתח בפניו הzdמניות רבות. זה אולי קצת מלחץ, ואולי גם מרגש מאד, אך מתוך כל זה חשוב לזכור דבר פשוט:

ילדים הם ילדים והם יתנהגו כמו ילדים!

לכן, הדרך שבה אתם ההורים בוחרים לגשת לתהיליך הכנה, עשוייה להשפיע לא פחות מה מבחן עצמו.

חשוב למצוא את דרך המלך, מצד אחד לעזור לילדים להתכונן ולתת את המיטב ומצד שני להימנע מלחץ מיותר שעלול לפגוע בתחושת הביטחון והמסוגנות שלהם.

הראשו לנו להציע כמה טיפים שיכולים לעזור לכם ללוות את הילד או הילדה בגישה בריאה ומואזנת:

• **הפחחת הלחץ**

התחילו את הכנה כמשמעותה שבועות (בchodשיים) לפני מועד הבדיקה. הכנה מוקדמת תאפשר קצב נינוח, תקעין את תחושת הדחיפות ותסייע לילדים הגיעו רגעים ומכבים יותר ליום המבחן.

• **לעשות את הטוב ביותר**

יש לכם הzdמונות להעביר מסרמשמעותי לילדים במהלך התקופה הקרובה והוא שרם לא תמיד יכולו במה שהם רוצים להשיג אבל הם יכולים לחתת את הבי טוב שלהם וזה מה שהוא – לפי דעתנו שיעור זה לחיים חשוב יותר מתוכנית המבחנים עצמה.

• **הילדים שלכם מוכשרים**

մבחני המבחנים בודקים רק חלק מהיכולות שמרכיבות מחוננות. הם אינם מזהים כישורים כמו אינטלקטואלית ורגשית, מודיקלית או יצירתיות. לכן, גם אם ידכם לא יתקבלו, אין בקר כדי להגיד דבר על ערכם או כישוריהם שהביקורת לא נבנתה באופן שתזהה את סוג המחוננות של הילדים.

• **בשלה נפשית**

לא כל הילדים מוכנים ורגשית למבוחן בכיתה ב'. אם אתם מרגשים שהילד או הילדה עדין אינם בשלים, אפשר לשקל לאתגר למבוחן בכיתה ג' – רמת המבחן קצת יותר קשה אך הילדים יהיו יותר בשלים להתמודדות מול האתגר⁵.

⁵ למחרות טיפול זה, שימו לב כי ניתן שהילדים יכולים לגשת גם בכיתה ב' וגם בכיתה ג' (במקום בכיתה ד') תלוי בנסיבות משרד החינוך לאותה תקופה.

• **איך מתרחדים עם תוצאות נמוכות**

במהלך התרגולים, טبعי שהילדים יתקלו בשאלות קשות ולעתים גם יתיאשו. עודדו אותם וזכרו שה מבחן הוא ביחס לתוצאות ילדים אחרים (בדיקה כמו הפסיכומטרי) — ולא כל שאלה חייבת להיפטר. העיקר הוא להתאמץ, ללמידה ולשפר.

• **הכנה מאוזנת עדיפה על הכנה מוגזמת**

אין טעם "להעמיס" הכנות רבות וציפייה לעלייה קיצונית ב-QI. במקומות זאת, התמקדו בהכנה סבירה שמחזקת את הביטחון, את ההיכרות עם סוג השאלות ואת הרתמודדות עם הפתעות.

• **ומה אם הילד לא רוצה?**

אם הילד מתנגד לתוכנן, אין טעם להפעיל לחץ כי בדרך כלל האפקט שלילי. תוכנית המוחוננים והמצטיינים היא אומנם תוכנית מרתקת ומעניינת אך גם מأتגרת ודורשת התמדה ורצון של הילד וכן מיועדת בעיקר לילדים שמביעים עניין, התמדה וスクרנות. נסו להציג עניין — למשל דרך חברים אחרים שמתכוונים, או דרך נושאים שמסקרים אותו.

אימוץ הגישה הנכונה, לצד תרגול חכם וממוקד, יכולים לעשות את כל ההבדל. ניסינו לתרצת את עיקרי הדברים כאן, כדי להפוך את ההכנה לחוויה חיובית ומשמעותית — עבורכם ועבור ילדיכם.

אם אתם מעוניינים להמשיך לקבל עדכונים, טיפים וחידושים שוטפים בנושא מבחני המוחוננים והמצטיינים — נשמח להזמין אתכם להצטרף [לערוץ ה-WhatsApp שלנו](#), פתחו מצלמה וכוכבו אותה לQR קוד שלפניכם:

הקבוצה שקטה, ומiodעדת להורים שמתעניינים בתהליכי ההכנה, בשינויים הצפויים, ובשאלות נפוצות שעולות לאורך הדרך.

בהצלחה רבה!

צוות סמארטี้

פרק ה' הבנת הפקרא

מחווניים – הכנה ל מבחן כתה ב' שלב א'

© כל הזכויות שמורות, אין להפיצו ולפרנסם לשימוש אישי או מסחרי.

1 טיפ שיף

שלום ילדים יקרים!

בכל פעם שתפגשו סימן זה – – תדעו זהה טיפ חכם שיעזר לכם להת转弯
למבחן ולצבר יותר נקודות!

טיפ 1 – אם לא יודעים... מנוחשים!

אם לא יודעים מה התשובה – פזאי לנוחש!

בכל שאלה יש 4 אפשרויות. תמיד יש רק תשובה אחת נכונה. אם לא תסמננו כלום – לא תקבלו נקודות.

אבל! אם תנוחשו את התשובה – **יש סיכוי שתפגעו בכוון ותקבלו נקודות!**

אך תמיד – סמנו תשובה, גם אם אתם לא בטוחים!

גנוט טריגיל:

איזו מין המדיניות הבאות אינה חברה קבועה במועצת הבטחון של האו"ם?

1. סין
2. ארמניה
3. רוסיה
4. בריטניה

תרשםו את הנוחש שלכם פאן: _____

אחר פה, תבקשו מאם או אבא ליחס את התשובה הנכונה באינטרנט – הצלחתם לנחש נכון?

טיפ לסתוף:

לפניהם שאותם מסכנים פrisk – תבדקו בכל השאלות יש תשובה מסוימת. לא מושאים שאלה ריקה!